

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים

לבתי ספר דתיים
יחידת לימוד בסיסית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – סיפורת (סיפור קצר ודרמה) – (33×2) – 66 נקודות
פרק שני – שירה – (17×2) – 34 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: (1) רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי, לפי בחירת התלמיד.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה המודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) אין להדגים בתשובות שונות על פי אותה יצירה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – סיפורת (סיפור קצר ודרמה) (66 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-6 (לכל שאלה – 33 נקודות).

שים לב: אין להביא בתשובות שונות דוגמאות מאותה יצירה.

סיפור קצר

1. "כריתה" / סביון ליברכט
במרכז הסיפור "כריתה" יש קונפליקט בין זיווה (האם) לבין הניה (הסבתא).
א. הצג את הקונפליקט בסיפור, והסבר אותו. (20 נקודות)
ב. מהו התפקיד של צבי (הבן) בסיפור? הסבר והדגם את דבריך. (13 נקודות)
2. בחר בשני מוטיבים מסיפור קצר אחד או משני סיפורים שלמדת. תאר את התפתחות המוטיבים האלה לאורך הסיפור (או הסיפורים), וכתוב מה הם תורמים למשמעות הסיפור.
3. כתוב בקצרה מהו סוף הסיפור הקצר שלמדת. האם סוף זה מפתיע או צפוי? בסס את תשובתך על עלילת הסיפור כולו.

דרמה

4. בעלת הארמון / לאה גולדברג
זאברודסקי נתפס כ"איש הרע" במחזה, אבל בדמותו ובהתנהגותו אפשר למצוא גם צדדים חיוביים.
הסבר קביעה זו, ובסס את דבריך על דוגמאות מהמחזה.
5. ילדי הצל / בן-ציון תומר
א. תאר את היחס לעולים חדשים, על פי המחזה "ילדי הצל". בתשובתך, כתוב גם על היחס של נורית לעולים החדשים. (15 נקודות)
ב. הסבר כיצד יורם העולה החדש מתמודד עם היחס של האנשים כלפיו. (18 נקודות)
6. אנטיגונה / סופוקלס
א. היימון מנסה להציל את אנטיגונה בשיחה שלו עם אביו (קריאון). תאר והסבר כיצד הוא עושה זאת. (20 נקודות)
ב. כיצד קריאון מגיב לניסיון זה של היימון? הסבר והדגם את דבריך. (13 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

פרק שני – שירה (34 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 7-11 (לכל שאלה – 17 נקודות).

שירת ימי הביניים

7. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ראה שמש / שלמה אבן גבירול

ראה שמש לעת ערב אדמה / כאלו לבשה תולע למכסה,
תפשט פאתי צפון ומין / ורוח ים בארזמן תכסה,
וארץ – עזבה אותה ערמה / בצל הלילה תלין ותחסה,
והשחק אזי קדר, כאלו / בשק על מות יקותיאל מכסה.

הסבר את הבית האחרון בשיר, וכתוב כיצד בית זה קשור לבתי השיר שלפניו.

8. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

שחר אבקשה / שלמה אבן גבירול

שחר אבקשה, צורי ומשגבי, / אערף לפניה שחרי וגם ערבי.
לפני גדלתך אעמד ואבהל, / כי עינה תראה כל מחשבות לבי.
מה זה אשר יוכל הלב והלשון / לעשות, ומה כח רוחי בתוך קרבי?
הנה לך תיטב ומרת אנוש, על כן / אודך בעוד תהיה נשמת אלוהי!

א. מה הם הרגשות של הדובר בשיר? הסבר והדגם את דבריך. (11 נקודות)

ב. הבא מהשיר שני אמצעים אמנותיים המאפיינים את שירת ימי הביניים.

(6 נקודות)

שירה עברית במאה ה-20

9. אדם מול בוראן

קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי אֱלֹהִי / אמיר גלבוע

גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי אֱלֹהִי. הוא בא עמי
בְּכָל המוֹרָאוֹת וּבְכָל תְּאֵי הַפְּכִי.
רוֹאֶה עָמִי בְּתוֹגוֹת וּבוֹטֵם בְּשִׁמְחָתִי
יוֹם אֶחָד כִּי תִבּוֹא לִהְיוֹת קִיֶּמֶת
אֶל תְּמִיד. גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי אֱלֹהִי
לָמֶן יוֹם בּוֹ הַפְּרִתִּיחוּ. אוֹדֶךָ, אֱלֹהִי,
הִנֵּה בָּאָה שִׁמְחָתִי. הִנֵּה בָּאָה וַיִּוְרְדָה עָלַי.

המשפט "גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי אֱלֹהִי" הוא שם השיר, וחוזר בשיר עצמו עוד פעמיים.
על פי השיר, מהי הגדולה של מעשי אלוקים? הסבר את דבריך.

10. במשפחה

קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

כָּל הַכְּבוֹד לְאַבָּא / פרץ בנאי

כָּל הַכְּבוֹד לְאַבָּא
שֶׁלֹא חֶסֶד סֶפֶר
בְּמַחְסוֹר וְרָעַב

לְבוֹשׁ בְּלוּאִים בְּיַלְדוּתִי
יִשְׁבְּתִי בְּשִׁפְתֵי הַשּׁוֹרוֹת
וְכָל הַשְּׂאֵר לֹא חָשׁוּב

כְּמוֹ אַבָּא אֲזוֹ וְסֶפֶר בֵּין אֲצַבְעוֹתַי
אָמַר:
פֹּה טְמוֹן כָּל הַסֶּכֶר שֶׁבְּעוֹלָם

השיר מסתיים בשורה:

"פֹּה טְמוֹן כָּל הַסֶּכֶר שֶׁבְּעוֹלָם".

הסבר את השורה הזו, ואת הקשר שלה לשיר כולו.

11. שירים בצל השואה

קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

טיוטה להסכם שלומים / דן פגיס

טוב טוב, אֲדוֹנִים הַזֹּעֲקִים חָמָס כְּתָמִיד,
בְּעֵלֵי־גַס טוֹרְדָנִים,
שָׁקֵט!
הַכֹּל יִחְזַר לְמִקְוֹמוֹ,
סְעִיף אַחַר סְעִיף.
הַצֶּעֱקָה אֶל תּוֹךְ הַגְּרוּז.
שְׁנֵי הַזֵּהָב אֶל הַלְּסֹת.
הַפְּחַד.
הַעֲשׂוּן אֶל אַרְבּוֹת הַפֶּחַ וְהַלְּאָה וּפְנִימָה
אֶל חֲלַל עֲצָמוֹת,
וּכְבָר תִּקְרְמוּ עוֹר וְגִידִים וְתַחֲיוּ,
הִגֵּה עֲדִין תַּחֲיוּ לָכֶם,
יּוֹשְׁבִים בְּסֻלוֹן, קוֹרְאִים עֲתוֹן עֲרֵב.
הִגֵּה הַנֶּכֶם! הַכֹּל בְּעוֹד מוֹעֵד.
וְאֲשֶׁר לְכוֹכֵב הַצָּהָב: מִיָּד יִתְלַשׁ
מֵעַל הַחֲזֵה
וַיִּהְגֵּר
לְשָׁמַיִם.

בשיר זה מתוארת מציאות בלתי אפשרית (שלא יכולה להיות).
קבא מהשיר שני תיאורים של מציאות בלתי אפשרית, והסבר את התרומה של תיאורים
אלה להבנת המשמעות של השיר.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך